

Anna Lichtenberková, *Retrospektivní analýza plodnosti ve vybraných krajích*

Bakalářská práce

Posudek oponenta

Předložená bakalářská práce zpracovává téma velmi aktuální, neboť regionální rozdíly v úrovni plodnosti žen v České republice do určité míry přetrvávají. Proto je trvalým námětem výzkumu. Autorka se také pokusila tyto rozdíly zachytit a vysvětlit, v čem spočívají.

Použila k tomu adekvátní datové zdroje – výsledky sčítání 2011, které doplnila o data běžné evidence pohybu obyvatelstva za poslední dostupný rok.

Předložená bakalářská práce má všechny požadované náležitosti, správné členění do kapitol a odkazy na použitou literaturu a prameny dat. Má požadovaný rozsah, na celkem 51 straně je kromě textu zařazeno celkem 14 grafů, 4 tabulky a 1 obrázek. Formální úprava byla vhodně zvolena, určitým nedostatkem je pouze neúplný popis tabulek (chybí vrocení), u grafů č. 4-6, 8-10 a 12-14 je v poznámce nepřesné vysvětlení zpracovaných dat, u grafů je název uveden duplicitně, což lze omluvit nezkušeností autorky.

Pokud jde o obsahové zpracování problematiky, i tady je patrná značná nezkušenost autorky s prací většího rozsahu. Je to zřejmé již v první kapitole, kde autorka vychází pouze z jedné publikované studie, ostatní práce relevantní k tomuto tématu zná jen z odkazů.

Také kapitola věnovaná historii sčítání lidu odráží fakt, že autorka převzala všechny informace pouze z jednoho internetového zdroje (konkrétně webových stránek Českého statistického úřadu), aniž se nad textem hlouběji zamýšlela, takže v práci se objevují zajímavá sdělení (např. že v roce 1921 ubyla otázka na nemovitý majetek – ten se na zemi České republiky při sčítání lidu nezjišťoval nikdy).

Vlastní analýza plodnosti vybraných krajů se omezila jen na nejzákladnější jevy. Kraje autorka zvolila vhodně – vybrala Hlavní město Prahu, Ústecký a Královéhradecký kraj, z nichž první dva reprezentují nejvíce odlišné regiony, třetí pak průměr ČR. Na jejich příkladu pak popisuje úroveň plodnosti žen dle vhodně zvolených charakteristik – věku, rodinného stavu, náboženského vyznání a úrovně vzdělání, jak byly zjištěny při posledním sčítání lidu, a k tomu připojuje úroveň dle věku z posledního dostupného roku (2013).

Také následující kapitola, nazvaná Plodnost v ČR je poněkud nevyrovnaná. Autorka sice uvádí správná data o úrovni plodnosti jak v ČR, tak i v zemích EU, ale komentář je poněkud neurovaný, i když v něm nejsou nesrovnalosti. Snad jen s tvrzením na str. 23, že „dříve byla jen velmi malá část žen v České republice na konci svého reprodukčního období bezdětná a dnes toto statistické číslo značně stoupl“, by se asi dalo polemizovat. Autorka ale právě toto třídění (ženy podle věku a počtu narozených dětí) v práci vůbec nevyužila.

Stěžejní kapitolou práce je kapitola pátá, kde autorka pomocí dat o plodnosti žen ze sčítání lidu 2011 ukazuje dlouhodobý vývoj úrovně generační plodnosti žen za vybrané kraje ve srovnání s úhrnem ČR. Škoda že ani u jedné doprovodné tabulky nenapsala, o který rok se jedná. Následují popisy plodnosti žen podle jednotlivých krajů. Ty jsou standardní – autorka použila třídění žen podle počtu dětí, které se jim za život narodily, a dále dle rodinného stavu, dokončeného vzdělání a náboženství (v grafech 4, 8 a 12 jde u alespoň jednou vdaných žen zřejmě o chybný součet údajů za ženy podle jednotlivých rodinných stavů). Popisy za jednotlivé kraje mají jednotné zpracování a interpretace získaných dat je správná, třebaže stylistická úroveň svědčí o nezkušenosti autorky psát delší texty. Pouze u rozboru dle vzdělání

mne zarazila kategorie žen bez vzdělání – zřejmě jde o ženy, které při sčítání úroveň vzdělání nevedly; ač se tato kategorie od ostatních občas odlišuje, autorka se o vysvětlení nesnaží. Škoda, že právě v této části nebyl větší prostor věnován tématu, které dalo práci název; retrospektivní analýza plodnosti v těchto krajích podrobněji studována není.

Pokud jde o závěr, je velmi stručný a spíše opakuje hlavní téze, z nichž práce vychází, než aby v něm byly shrnuty výsledky vlastní analýzy.

Závěrem mohu konstatovat, že bakalářská práce Anny Lichtenberkové „Retrospektivní analýza plodnosti ve vybraných krajích“ odpovídá dle mého názoru svým rozsahem a úrovní zpracování nárokům kladeným na bakalářské práce a doporučuji ji k obhajobě.

Praha, 26. srpna 2015

Doc. RNDr. Ludmila Fialová, CSc.